

مرکز مجاز امام صادق علیه السلام

اصول الفقه (حجیت ظواهر)

طرق اثبات ظواهر

جلسه ۳۶۸

استاد شفیعی

خلاصه مطالب گذشته:

۱. بحث از اصاله الظهور، جزء مباحث صغریات الفاظ است.

۲. حجیت ظواهر، از جمله ادله شرعیه مستقله نیست، بلکه از متممات بحث کتاب و سنت است، و لازمه تمسک به آن، اثبات حجیت ظواهر الفاظ است.

۳. اصل در ظنون حرمت عمل به آن است، مگر ظنی که بدلیل خاص حجیتش محرز شده باشد.

۴. بحث از حجیت ظواهر و کیفیت استدلال به آن، متوقف بر دو امر است:

یک: تشخیص مصادیق ظهور.

دو: بحث از حجیت آن ظهور.

طرق تشخیص ظهور

۱. ظهور را می توان از موضوع له لفظ استفاده کرد. یعنی نفس وضع یک کلمه در یک معنا (موضوع

له) دال بر این است که مراد از ظاهر این لفظ، همین معناست.

۲. رجوع به قرائن:

در صورت عدم احراز معنا از ظاهر لفظ، به قرائن عامه یا خاصه رجوع می شود.

موارد رجوع به قرینه

۱. متکلم معنای مجازی را اراده کرده باشد.

۲. متکلم، مشترک لفظی بکار برده باشد.

در این موارد برای تعیین مراد متکلم، رجوع به قرائن عامه لازم است.

مرکز مجرب از امام صادق علیه السلام

صور شک :

۱. شک در موضوع له:

عقلاء در این مورد رجوع به علائم حقیقت و مجاز می‌کنند، مانند: تبادر، صحت حمل و ...

۲. شک در مراد متکلم:

عقلاء در این مورد رجوع به اصول لفظیه می‌کنند، مانند: اصالة الحقیقه و اصالة الظهور ...

اصول محرزه

برخی از اصولیین برای تعیین معنای الفاظ یا ظهور لفظ به اصولی تمسک می‌کردند که دلیلی بر اعتبارشان وجود ندارد. مثلاً اصل عدم اشتراک برای نفی مشترک لفظی یا تمسک به اصالة الحقیقه در مورد دوران لفظ بین حقیقت یا مجاز (تمسک به این اصول در این موارد صحیح نیست).